

## A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

### Emblématerv felhasználó általi megváltoztatásának kérdése

Ügyszám: SZJSZT 4/2004/1-2

#### A bíróság megkeresése:

A bíróság V. P. I. felperesnek az S. Alapítvány alperes elleni szerzői jogsértés megállapítása, stb. iránt folyamatban levő perben szakértői vélemény beszerzését rendeli el, s szakértőként a Szerzői Jogi Szakértő Testületet rendeli ki.

A felperes tervező grafikus, aki az 1995. február 22.-én megkötött vállalkozási szerződés alapján (a szerződést kötő fél az alperes volt, és az A. Bt.) megtervezte az alperes teljes grafikai arculatát.

Az elkészített embléma-terveket és az arculatra vonatkozó terveket a felperes a per irataihoz is csatolta... és előadta keresetlevében, hogy az alperes a logót módosítva, torzítva, szakmailag is kifogásolható módon megváltoztatta. A változtatásokra vonatkozó írásbeli bizonyítékokat, és internetes címek CD lemezre mentett változatait mintegy példálódzóan a felperes csatolta a per irataihoz, és előadta, hogy következtései szerint számtalan megváltoztatott anyag lelhető fel.

A felperes... annak megállapítását kérte, hogy az alperes jogosulatlanul használta fel a felperes eredeti embléma- és arculattervét a későbbi, az alperesre vonatkozó írásbeli vagy internetes anyagoknál, és a jogsértés megállapítása mellett jogkövetkezmények levonását is kérte.

Az alperes a felperes által is említett, 1995. február 22.-én kelt vállalkozói szerződés 5. pontjában írt kitélre hivatkozott, és előadta azt is, hogy kétségtelenül a szöveg egy részét esetenként megváltoztatták a rendezvényekre, vagy a kiadvány jellegére utalva. Az alperes azonban kijelentette azt is, hogy az emblémát a peres eljárás megindulása óta, és a jövőben is eredeti formában használják.

A felperes észrevétele szerint az internetes honlapon azonban meg mindig megváltoztatott logót alkalmaz az alperes, és az alapítvány székhelyénél is megváltoztatott formájú tábla szerepel, az alperest jelölve...

A Szakértő Testület feladata az, hogy...a következő kérdésekre nézve terjesszen elő... szakértői véleményt:

1. Állapítsa meg a Szakértő Testület, hogy a periratokhoz csatolt eredeti emblématervhez képest, az ugyancsak a periratokhoz csatolt, a felperes által bemutatott különböző

változatok a mű lényegét érintőek voltak-e vagy sem, s a változtatások jellemző leírását is adja meg.

2. Állapítsa meg a Szakértő Testület, hogy ha a mű lényegét érintő változtatások történtek az alperes későbbi felhasználása során, az az eredeti mű olyan torzításának tekinthető-e, amelyet a külső szemlélő is észlel.
3. Állapítsa meg a szakértő azt, hogy ha a változtatás a mű lényegét érintette, az alkalmas volt-e arra, hogy a grafikus szerző szakmai hírnevét sértse.

### **Az eljáró tanács szakvéleménye:**

*Előzetes megjegyzések: a vagyoni jogok és a személyhez fűződő jogok viszonyának és a mű integritásához fűződő jog szabályozásának az eltérései a régi és az új Szjt. összevetése alapján*

1) A per tárgyát képező műveknek a vitatott módon való felhasználása, az eljáró tanács rendelkezésére álló adatok szerint, részben valamikor 1995. február 22. és 1999. szeptember 1. között, tehát a régi szerzői jogi törvény – az 1969. évi III. törvény (a továbbiakban: a régi Szjt.) – hatálya idején, részben pedig 1999. szeptember 1. után, tehát az új szerzői jogi törvény – 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: az új Szjt.) – hatályba lépése után történt.

A bíróság az alperes által a felperes művén elvégzett változtatásokra vonatkozóan kérte a Szakértő Testület véleményét. Miután a valamely művön elvégzett változtatásoknak mind a vagyoni jogok (így különösen az átdolgozás joga), mind pedig a személyhez fűződő jogok (így különösen a mű integritásához fűződő jog) szempontjából jelentősége lehet, az eljáró tanács szükségesnek tartja áttekinteni, miként változott e jogoknak és azok egymáshoz fűződő viszonyának a szabályozása az új Szjt. hatályba lépésével.

2) Ami az átdolgozás jogát illeti, nincs szó valóban érdemi változtatásról, ha csak a régi Szjt 13.§-ának (1) bekezdésében és a törvény végrehajtási rendelete – a 9/1969. (XII. 29.) MM. sz. rendelet (továbbiakban: a Vhr.) 10.§-ának (1) bekezdésében foglaltakat verjük össze az új Szjt. 16. §-a (1) bekezdésében, 17. §-ának f) pontjában és 29. §-ában foglaltakkal. Az új Szjt. utóbbi rendelkezése azonban sokkal pontosabban fogalmazza meg az átdolgozás lényegét, amikor második mondatában így rendelkezik: „*Átdolgozás a mű fordítása, színpadi, zenei feldolgozása, filmre való átdolgozása, a filmalkotás átdolgozása és a mű minden más olyan megváltoztatása is, amelynek eredményeképpen az eredeti műből származó más mű jön létre*” (a kiemelés az eljáró tanácstól).

3) Annál nagyobb változás következett be a mű integritása védelmének a jogát és általában a személyhez fűződő jogok és a vagyoni jogok viszonyát illetően.

A régi Szjt. 10. §-a így rendelkezett: „A szerző személyhez fűződő jogát sérti művének minden jogosulatlan megváltoztatása vagy felhasználása.” A Vhr. 7. §-ának (1) bekezdése ehhez hozzátette a következőket: „Jogosulatlan a felhasználás különösen, ha arra jogszabály vagy a felhasználási joggal rendelkező személy felhatalmazást nem ad, vagy ha a

felhasználó jogosultságának határait túllépve – a művet szélesebb körben, nagyobb példányszámban, stb. – használja fel. Jogosulatlan megváltoztatás az építészeti alkotás vagy a műszaki létesítmény tervének a szerző hozzájárulása nélkül történő olyan megváltoztatása is, amely a külső megjelenést, a rendeltetésszerű használatot vagy az üzemeltetést befolyásolja.” Ebből a szabályozásból két – a képtelenség határát súroló vagy azt el is érő – következtetés származott: az egyik az, hogy a vagyoni jogok bármilyen megsértése (hisz a jogosulatlan felhasználás szükségképpen ezzel járt) egyúttal a 10. § szerinti személyhez fűződő jog megsértését is jelentette, a másik pedig az, hogy a műnek a szerző hozzájárulása nélküli *bármely* megváltoztatása megvalósította elvileg e személyhez fűződő jog megsértését.

Az új Szjt. alapvető változást hozott mind a személyhez fűződő jogok és a vagyoni jogok viszonya (ld. a következő – 4) – pontot), mind pedig a mű integritása jogának az érvényesülési köre (ld. a lenti 5) pontot) tekintetében.

4) Az új Szjt; az egyéb változtatások mellett befejezte szerzői jogi szabályozásunknak a piacgazdaság és a plurális demokrácia igényeihez való hozzáigazítását is. Ez magában foglalta azt is, hogy az új törvény végleg szakított bizonyos, szabályozási elemekkel, amelyeket a korábbi Szjt. az általában megfelelő és a nemzetközi normákkal is összhangban álló volta ellenére, átvett a szovjet típusú szerzői jogi elvekből. Az egyik ilyen elem volt a többek között régi Szjt. 10. §-ában tükröződő az a dogmatikus és zavaros monista felfogás, amely valamilyen misztikus egységként fogta fel a vagyoni és személyhez fűződő jogokat (s ennek következtében egyrészt összemosta a két alapvetően eltérő gyökerű és természetű jogot, másrészt – ehhez kapcsolódóan – nemcsak a személyhez fűződő jogokat, hanem a vagyoni jogokat is teljesen elidegeníthetetlennek tételezte).

Az új Szjt-ben ebben a tekintetben véghezvitt alapvető változtatásokra a miniszteri indoklás is felhívja a figyelmet. Az eljáró tanács az indokolásnak a következő részeit látja különösen kiemelésre érdemesnek:

„Gyakorlatilag minden lényeges szempont az eddigi merev monista rendszer meghaladása...mellett szólt. Ezt egyaránt indokolta a hazai gazdasági viszonyok megváltozása, a technikai fejlődés, az európai jogharmonizáció, valamint a nemzetközi egyezményekben és a külföldi szerzői jogi törvényekben kirajzolódó tendencia. A törvény abból indul ki, hogy valamely elméleti konstrukciónak a szabályozás rugalmatlanságát eredményező erőltetésénél fontosabb a hazai kultúra javát szolgáló érdekegyensúly megteremtése...

A magyar szerzői jog hagyományosan dualista szemléletű volt... egy egész évszázadon át, a „szocializmus” időszaka előtt. Ezt tükrözték az 1861-es Ideiglenes Törvénykezési Szabályok, az 1884. évi és az 1924. évi szerzői jogi törvény rendelkezései, valamint Balás P. Elemér reformjavaslatai is az 1930-as és 1940-es években. Fordulatot ebben az 1969-ben elfogadott Szjt. hozott; az akkor jellemző szerzői jogi felfogás „ideológiai” megalapozásából sajátos monista rendszer alakult ki. E megközelítést is túlzóan és dogmatikus módon érvényesítették...

A BUE a dualista felfogást követi... Az Európai Közösségben a szerzői jog területén megalkotott irányelvek dualista elemeket tartalmaznak... Kontinensünkön a nemzeti törvényhozások is egyre inkább a piacgazdasági viszonyokhoz és a technikai fejlődés eredményeihez jobban, rugalmasabban igazodó felfogás – vagyis a dualista rendszer – felé fordítják a szerzői jog fejlődését...

Az előzőekben ismertetett megfontolásokra figyelemmel a törvény meghaladja a monista felfogásnak a korábbi jogban tükröződő – dogmatikus és idejétmúlt – változatát...E gyakorlatias jogalkotási lépések a szerzők érdekeit épp úgy szolgálják, mint ahogy megfelelnek a hazai kulturális ipar szükségleteinek.” (Az új Szt. 9. §-ához fűzött miniszteri indokolás.)

Ennek megfelelően az új Szt. 9. §-a a személyhez fűződő és a vagyoni jogokat nem egységes, egymástól elválaszthatatlan egységként határozza meg (tehát nem monista felfogást követ), hanem jogok összességként, amelyek egymástól elválhatnak (tehát alapjában dualista a szabályozás) (ld. a § (1) bekezdését). Ezt az is megerősíti, hogy a törvény egyrészt megerősíti a személyhez fűződő jogok átruházhatatlanságának az e jogok jellegénél fogva indokolt elvét, másrészt azonban elveti a vagyoni jogok átruházhatatlanságának a dogmáját; azokat az esetek egy jelentős részében átruházhatóvá teszi (ld. a § (2)-(6) bekezdését).

5) Az új Szt. 13. §-a így rendelkezik: „A szerző személyhez fűződő jogát sérti művének mindenfajta eltorzítása, megcsonkítása vagy más olyan megváltoztatása vagy megcsorbítása, amely a szerző becsületére vagy hírnevére sérelmes.”

A §-hoz fűzött miniszteri indokolás a következőképpen írja le a módosítás indokait és lényegét:

„Korábbi jogunk a mű bármiféle – jogosulatlan – megváltoztatását a szerző személyhez fűződő jogainak megsértéseként írta le. Ez a mű integritásának túlzott, életszerűtlen védelmét eredményezte, ami ráadásul még mások alkotói, előadóművészi szabadságának aránytalan és ésszerűtlen korlátozásaként is hatott. A törvény ezért visszatér a BUE *6bis* cikkében található, több évtizeden keresztül bevált és a technikai fejlődéshez is rugalmasan alkalmazkodó szabályhoz. Ennek megfelelően csak a mű eltorzítását, illetve megcsonkítását, valamint más olyan megváltoztatását vagy megcsorbítását minősíti jogsértésnek, amely a szerző becsületére vagy hírnevére sérelmes.”

6) Hozzá kell azonban ehhez tenni, hogy a régi Szt. életszerűtlen szabályozását némileg enyhítette annak 30.§-a, amely így szólt: „Ha a szerző a mű felhasználásához hozzájárult, a felhasználáshoz elengedhetetlen vagy nyilvánvalóan szükséges, a mű lényegét nem érintő változtatásokat köteles végrehajtani; ha e kötelezettségének nem tesz eleget, vagy nem tud eleget tenni, a felhasználó a változtatásokat hozzájárulás nélkül is végrehajthatja.” Ugyanez a rendelkezés nem volt teljes fedésben a mű integritásához fűződő joggal – másról szólt: nem a szerzőnek a változtatásokkal szembeni fellépésre vonatkozó jogáról, hanem az arra vonatkozó kötelezettségének a terjedelméről, hogy maga végezzen el bizonyos változtatásokat (amely kötelezettségének a megsértése esetén maga a felhasználó végezhet el azokat). Erre a rendelkezésre építve azonban a bírói gyakorlat kialakította azt a régi Szt. súlyos belső ellenmondásait helyes irányban feloldó elvet, hogy csak a mű lényegét érintő változtatások tekinthetők jogsértőnek.

A régi Szt. 30. §-át az új Szt lényegében változatlan szöveggel átvette 50. §-aként. A mű integritásának védelmére vonatkozó szabályozás reálisabb szinten és pontosabban való meghatározásával azonban ez a rendelkezés visszakapta eredeti funkcióját. Többé nem

szükséges – „pótmegoldásként” – a mű integritásához fűződő jog megsértésének mércéjéül szolgálnia (arra teljes és tökéletes, s részben eltérő – magasabb „küszöbértékkel” járó – szabályt ad a 13. §), hanem lényegében azt a kört határozza meg, ahol az átdolgozási jog érvényesülése nélkül változtatásokat lehet elvégezni. Ezt a funkcióját egyértelművé teszi az is, hogy a felhasználási szerződésekről szóló – tehát a vagyoni jogok gyakorlását érintő – fejezetben található az 50. §.

## Válasz a bíróság által feltett kérdésekre

**Ad 1.** („Állapítsa meg a Szakértő Testület, hogy a periratokhoz csatolt eredeti emblématervhez képest, az ugyancsak a periratokhoz csatolt, a felperes által bemutatott különböző változatok a mű lényegét érintőek voltak-e vagy sem, s a változtatások jellemző leírását is adja meg.”)

a) Az eljáró tanács megállapítja, hogy a periratokhoz csatolt eredeti emblématervhez képest, az ugyancsak a periratokhoz csatolt, a felperes által bemutatott különböző változatok – az alábbi b) pontban megtárgyalt eset kivételével – *nem* tartalmaztak a mű lényegét érintő változtatásokat.

A változtatások többnyire az embléma olyan elemeire vonatkoztak, mint annak mérete, színe és más a mű *lényegét* magát nyilvánvalóan nem érintő módosítások.

b) Azt külön vizsgálta az eljáró tanács, hogy nem jelentett-e a mű lényegét érintő változást az, hogy egyes esetekben az ALAPÍTVÁNY szó helyett az S. Alapítvány egyes programjaira, illetve intézményeire utaló feliratot helyeztek el (mint például: NONPROFIT SZOLGÁLTATÓ KÖZPONT) az embléma S. szavához közvetlenül hozzáillesztve.

Ebben az esetben a változtatások a mű eredeti lényegét eltorzították. Az embléma-, illetve logóterv az S., az ALAPÍTVÁNY és FOUNDATION szavakat használja; ezeket szigorú tipográfiai rendbe állítja, és így képez belőlük harmonikus és dinamikus grafikai egységet.

A szakmailag pontos, többféle felhasználásra megtervezett egységes embléma és logó lényeges elemét, az ALAPÍTVÁNY, illetve FOUNDATION feliratokat abból kiemelték. Helyébe a NONPROFIT SZOLGÁLTATÓ KÖZPONT feliratot helyezték, amelynek mérete, betűtípusa, grafikai megoldása durván eltér az eredeti műtől, felborítja annak harmonikus, zárt egységét. Lényegesen módosítva, torzítva ezzel az eredeti embléma és logó nyugodt szerkezetét.

Megállapítható, hogy ebben az esetben a mű lényegét érintő változtatások történtek. A külső szemlélő számára is észlelhető a változás, hisz annak alakja, mérete, ritmusa, grafikai átgondolatlan megoldása szembeszökő. Látványosan megváltoztatta, eltorzította a már bevezetett, ismert logót és annak külső szemlélő számára is már megszokott arányrendszerét.

**Ad 2. - 3.** („Állapítsa meg a Szakértő Testület, hogy ha a mű lényegét érintő változtatások történtek az alperes későbbi felhasználása során, az az eredeti mű olyan torzításának tekinthető-e, amelyet a külső szemlélő is észlel.” „Állapítsa meg a szakértő azt, hogy ha a változtatás a mű lényegét érintette, az alkalmas volt-e arra, hogy a grafikus szerző szakmai hírnevét sértse.”)

Mint ahogy az 1. számú kérdésre adott válaszból kitűnik, az eljáró tanács az ad 1. b) pontban említett esetben állapította meg a lényeges változások meglétét. A változtatások ebben az esetben érik el azt a szintet, hogy a mű eltorzításáról, megcsonkításáról, vagy más olyan megváltoztatásáról vagy megcsorbításáról lehet beszélni, amely a szerző becsületére, illetve hírnevére sérelmes és ezért megsérti az új Szjt. 13. §-ában meghatározott jogot. S miután ebben az esetben lényeges változtatásokról van szó, a fentiekben említett bírói gyakorlatban használt szempontokra figyelemmel, az eljáró tanács véleménye szerint, a mű integritásához fűződő jog megsértéséről a régi Szjt. hatálya idején létrehozott „változatok” esetében is szó van.

Budapest, 2004. március 23.

id. Dr. Ficsor Mihály  
a tanács elnöke

Sárkány Győző  
a tanács előadó tagja

Dr. Debreczeni Ferenc  
a tanács szavazó tagja

### **A bíróság által pótlólag feltett, a felperes által előterjesztett kérdések:**

1. Megállapítható-e az, hogy a felperesnek az alperessel megkötött szerződése alapján elkészített, s az alperes által elfogadott grafikai munkája három, döntő elemből áll: a szín, a betűarányok, a betűtípusok, mint elemek és ezek egymáshoz is viszonyított szerepéből. Ehhez képest az eredeti színek meghatározó sorrendjének megváltoztatása, miért nem tekinthető lényeginek?
2. A betűarányok eredetihez képest való megváltoztatása, a geometriai szerkesztésük figyelmen kívül hagyása, az optikai keret elhagyása miért nem tekinthető lényegi változtatásnak?
3. Az eredetileg választott betűtípusok felcserélése, amelyek a felperes állítása szerint egyedileg tervezettek, számítógépes betűtípusra, miért nem lényegi változtatás?

### **Az eljáró tanács válasza:**

**1)** Az eljáró tanács utal arra, hogy az ügyben 2004. március 23.-án adott szakértői véleményt, amelyben megállapította, hogy „a periratokhoz csatolt eredeti emblématervhez képest, az ugyancsak a periratokhoz csatolt, a felperes által bemutatott különböző változatok” – egy eltérő esetkör kivételével – „nem tartalmaztak a mű lényegét érintő változtatásokat,” miután „a változtatások... az embléma olyan elemeire vonatkoztak, mint annak mérete, színe és más, a mű *lényegét* magát nyilvánvalóan nem érintő változások.”

Az említett előző esetkörre vonatkozóan a következő elemzést és megállapítást tartalmazta a szakértői vélemény:

„Azt külön vizsgálta az eljáró tanács, hogy nem jelentett-e a mű lényegét érintő változtatást az, hogy egyes esetekben az ALAPÍTVÁNY szó helyett az S. Alapítvány

egyes programjaira, illetve intézményeire utaló feliratot helyeztek el (mint például: NONPROFIT SZOLGÁLTATÓ KÖZPONT) az embléma S. szavához közvetlenül hozzáillesztve.

Ebben az esetben a változtatások a mű eredeti lényegét eltorzították. Az embléma-, illetve logóterv az S., az ALAPÍTVÁNY és FOUNDATION szavakat használja. Ezeket szigorú tipográfiai rendbe állítja, és így képez belőlük harmonikus és dinamikus egységet.

A szakmailag pontos, többféle felhasználásra megtervezett egységes embléma és logó lényeges elemét, az ALAPÍTVÁNY, illetve a FOUNDATION feliratokat abból kiemelték. Helyébe a NONPROFIT SZOLGÁLTATÓ KÖZPONT feliratot helyezték, amelynek mérete, betűtípusa, grafikai megoldása durván eltér az eredeti műtől, felborítja annak harmonikus, zárt egységét, lényegesen módosítva, eltorzítva az eredeti embléma és logó nyugodt szerkezetét.

Megállapítható, hogy ebben az esetben a mű lényegét érintő változások történtek. A külső szemlélő számára is észlelhető a változás, hisz annak alakja, mérete, ritmusa, grafikailag átgondolatlan megoldása szembeszökő. Látványosan megváltoztatta, eltorzította a már bevezetett, ismert logót és annak külső szemlélő számára is már megszokott arányrendszerét.”

2) A bíróság által pótlólag feltett kérdések tekintetében korábban még nem a szakvélemény kiegészítését, hanem csak annak pontosítását kérte a bíróság.

Az eljáró tanács elnöke a következőkben értelmezte és válaszolta meg a bíróság felhívását.

„...Áttekintettem a szakvéleményt, s megállapítottam, hogy valójában nem valamilyen külön pontosításra van szükség a kérdések megválaszolásához, hanem inkább annak megjelölésére, hogy – a szakvéleményben tükröződő módon – az Szt. mely rendelkezéseire figyelemmel állapította meg az eljáró szakértői tanács azt, hogy csak a szakvélemény „ad 1(b)” pontjában leírt esetben valósult meg olyan változtatás, amely a szerzői jogok megsértéseként lényegesnek értékelhető.

...A felperes által feltett kérdéseivel kapcsolatban a következőkre kívánok rámutatni:

Az Szt. szerint, egy adott művön végzett változtatások két esetben valósíthatnak meg szerzői jogsértést, nevezetesen, ha a szerző jóváhagyása nélkül végzett változtatások olyan jellegűek vagy mértékűek, hogy sértik (1) az egyik vagyoni jogot: az átdolgozás jogát (29. § és a 47. § (1) bekezdése), vagy (2) az egyik személyhez fűződő jogot: a mű egységének a védelméhez fűződő jogot (13. §). Más változtatás – és sok egyéb fajta változtatás van – nem minősül szerzői jogsértésnek.

A változtatások tekintetében a fent említett átdolgozási jogon és a mű egységének a védelmét biztosító jogon túlmenően nem rendelkezik semmilyen új szerzői jogról az Szjt. 50. § -a sem, amely a szerző kötelezettségéről szól egyes, a mű lényegét érintő változtatások elvégzésére. A § második mondata hozzáteszi: „Ha e kötelezettségének nem tesz eleget, vagy nem tud eleget tenni, a felhasználó a változtatásokat hozzájárulás nélkül is elvégezheti.” Az eljáró tanács ennek a §-nak az értelmezése tekintetében egyetért – bár más tekintetben nem feltétlenül – a Szjt. egyik *nem hivatalos* kommentárjában kifejtett állásponttal, amely szerint a mű lényegét érintő változtatásokról akkor van szó, ha „már felvetődhet, hogy a változtatás sérti a szerzőnek a mű egységéhez fűződő jogát (13. §), illetve átcsúszhat átdolgozásba (29. §, 47. § (1) bek.), amely külön szerzői jogi engedélyhez van kötve” (Gyertyánfy Péter (szerk.): „A szerzői jogi törvény magyarázata”, KJK Kerszöv, 2000, 251. old.). Az természetes, hogy a felhasználó a nem lényeges változtatásokat – tehát azokat, amelyek ebben az értelemben sem az átdolgozási jogba, sem pedig a mű egységéhez fűződő jogba nem ütköznek – elvégezheti a szerző hozzájárulása nélkül, hisz az ilyen változtatások nem ütköznek semmilyen szerzői jogba.

...Mint ahogyan ez a szakértői véleményből kitűnik, a „lényeges változtatások” jelzett törvényi fogalmával összhangban, az eljáró tanács azt vizsgálta, hogy az alperes változtatásokkal megsértette-e a szerző átdolgozási jogát, illetve a művei egységéhez fűződő jogát.

...Az átdolgozás jogáról az Szjt. 29. §-a ekként rendelkezik: „A szerző kizárólagos joga, hogy a művét átdolgozza, illetve, hogy erre másnak engedélyt adjon. Átdolgozás a mű fordítása, színpadi, zenei feldolgozása, filmre való átdolgozása, a filmalkotás átdolgozása és *amelynek eredményeképpen az eredeti műből származó más mű jön létre*” (kiemelés tőlem). Az eljáró tanács alapos elemzés után úgy találta, hogy az alperes által végzett alapjában véve technikai jellegű változtatások, mint amilyenek az emblémának a felhasználás környezetéhez való színben, méretben való hozzáigazítása az alkotó mozzanatokot tartalmazó struktúra lényeges megváltoztatása nélkül, semmiképpen nem tartalmaznak olyan új elemeket, amelyek az eredetiség szintjét elérnék, s így elmondható lenne, hogy az eredetire épülő új mű jött létre. Ebből a szempontból tehát lényeges változásokról nem volt szó.

...Így valójában inkább csak annak a lehetősége merülhetett fel esetleg, hogy a változtatások jellege sértette a szerzőnek a mű egységéhez fűződő jogát. Az eljáró tanács az új Szjt. által bevezetett szabályozásban foglalt, a korábbiaknál realisabb ismérveket vette alapul ebből a szempontból, s részletesen utalt arra – a szakvélemény 3.-5. oldalán – hogy ebből mi következik. Az új Szjt., mint ahogyan arra a miniszteri indokolás rámutat, a Berni Uniók Egyezmény *6bis* cikkében meghatározott „séreلمي” szintre emelte fel e személyhez fűződő jog megsértése megállapíthatóságát. Az új Szjt. 13. § szerint most már csak a mű eltorzítása, megcsonkítása vagy más olyan megváltoztatása vagy megcsorbítása esetén valósul meg e jog megsértése, amely a szerző becsületére vagy hírnevére sérelmes. Az eljáró tanács csak a vélemény „ad 1(b)” pontjában leírt esetekben állapította meg, hogy olyan változtatások, torzítások történtek, amelyek sérelmesek lehetnek a szerző hírnevére. A felperes által feltett kérdésekben említett változtatások nem olyan szintűek, amelyekről el lehetne mondani, hogy a szerző becsületének vagy hírnevének a sérelmére alkalmasak lehetnének.”



3) Az eljáró tanács a korábbi véleményét fenntartja, és mindenben egyetért az eljáró tanács elnökének a fenti 2) pontban idézett válaszelevelében írtakkal. A válaszelevelben foglaltak, az eljáró tanács véleménye szerint megfelelő választ adnak a fenti 2) pontban idézett három kérdésre.

Az eljáró tanács ismételen aláhúzza, hogy a lényegi változtatás fogalma szerzői jogi szempontból csak kétféleképpen értelmezhető: vagy úgy, hogy azok új egyéni, eredeti jelleggel bírnak, és ezáltal a mű átdolgozását, új, származékos mű létrejöttét jelentik, vagy pedig úgy, hogy jellegüknél fogva a mű eltorzítását, megcsonkítását vagy más olyan megváltoztatását vagy megcsorbítását eredményezik, amelyek a szerző becsületére vagy hírnevére sérelmesek.

Az átdolgozás kérdésére vonatkozóan az eljáró tanács a fent idézett válaszelevelben foglaltakra utal és az ott tett megállapításokkal egyetért: „Az alperes által végzett alapjában véve technikai jellegű változtatások, mint amilyenek az emblémának a felhasználás környezetéhez való színben, méretben való hozzáigazítása az alkotó mozzanatokat tartalmazó struktúra lényeges megváltoztatása nélkül, semmiképpen nem tartalmaznak olyan új elemeket, amelyek az eredetiség szintjét elérnék, s így elmondható lenne, hogy az eredetire épülő új mű jött létre. Ebből a szempontból tehát lényeges változásokról nem volt szó.”

Ami pedig azt a kérdést illeti, hogy a változtatások a mű eltorzítását, megcsonkítását vagy más olyan megváltoztatását vagy megcsorbítását eredményezték-e, amelyek a szerző becsületére vagy hírnevére sérelmesek, a szakvélemény a változtatások meghatározott körében (ld. a fenti 1) pontban idézett részt) megállapította azok meglétét. Az eljáró tanács megjelölte, milyen változtatásokról van szó, s azok miért sértik a szerző személyhez fűződő jogait: „A szakmailag pontos, többféle felhasználásra megtervezett egységes embléma és logó lényeges elemét, az ALAPÍTVÁNY, illetve a FOUNDATION feliratokat abból kiemelték. Helyébe a NONPROFIT SZOLGÁLTATÓ KÖZPONT feliratot helyezték, amelynek mérete, betűtípusa, grafikai megoldása durván eltér az eredeti műtől, felborítja annak harmonikus, zárt egységét. Lényegesen módosítva, eltorzítva az eredeti embléma és logó nyugodt szerkezetét... Megállapítható, hogy ebben az esetben a mű lényegét érintő változások történtek. A külső szemlélő számára is észlelhető a változás, hisz annak alakja, mérete, ritmusa, grafikailag átgondolatlan megoldása szembeszökő. Látványosan megváltoztatta, eltorzította a már bevezetett, ismert logót és annak külső szemlélő számára is már megszokott arányrendszerét.”

Az egyéb esetekben, mint ahogyan arra mind a vélemény, mind a válaszelevel rámutat, éppen ez nem történt meg. A felperes 1. alatti kérdésében azt a véleményt látszik tükrözni, hogy a szín, a betűarányok, a betűtípusok és azok egymáshoz viszonyított szerepe a döntő. Ezek kétségtelenül alkotóelemei az emblémáknak, és az ilyen alkotóelemeknek a jelentős és a külső szemlélő számára is szembeszökő – az eredetitől durván eltérő – megváltoztatása olyan módon, hogy az már felborítja az emblémák arányrendszerét és harmóniáját, elérheti a szerző személyhez fűződő jogait érintő torzítás szintjét. Amikor az eljáró tanács az embléma arányrendszerére és harmóniájára utal, a felperes által megjelölt alkotóelemeken túl főleg az embléma eredetiségének egyik legdöntőbb, ha nem a legdöntőbb, mozzanatára gondol; nevezetesen az S. név betűinek, illetve alatta az ALAPÍTVÁNY, illetve a FOUNDATION szavak betűpárjainak a váltakozó színben való megjelenítésére, s az ebből adódó egyéni, eredeti vizuális ritmusra és összsképre.

Az emblémát a szerző is három színváltozatban készítette el, amelyek nyilván az adott környezethez való hozzáigazítást célozták. Az azonban, hogy az S. Alapítvány – amely saját maga és programjai azonosítására használta fel a szerzőtől megrendelt emblémát – a változatos színekörnyezethez igazodóan időnként más színár alkalmazásával valósította meg az embléma fent említett ritmusát és összképét, aligha tekinthető a szerző becsültét vagy hírnevét érintő sérelemnek. Ami a felperes 2. és 3. alatti kérdésében említett változtatásokat illeti – a betűk és a keret esetleges módosításait – ha azok egyes esetekben, gondos tanulmányozás után, meg is állapíthatók, arról nincs szó, hogy jelentőségüknél és az embléma összképére gyakorolt hatásuknál fogva a szerző becsületét vagy hírnevét sérthetnék.

Budapest, 2005. november 24.

id. Dr. Ficsor Mihály  
a tanács elnöke

Sárkány Győző  
a tanács előadó tagja

Dr. Debreczenyi Ferenc  
a tanács szavazó tagja